

วิวัฒนาการและอนาคตภาพของวิทยาลัยนาฏศิลป์

ในการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทย

นายสิริรัชชานนท์ พักจำรูญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาสารัตถศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-636-548-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I17613044

THE EVOLUTION AND SCENARIO OF THE COLLEGES OF DRAMATIC ARTS
IN THE THAI ART AND CULTURE DEVELOPMENT

Mr. Sirichaicharn Fahchumroon

A Dissertation Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Development Education

Faculty of Education

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1996

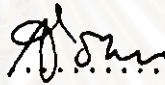
ISBN 974-636-548-7

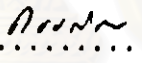
หัวข้อวิทยานิพนธ์ วิวัฒนาการและอนาคตภาพของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทย
โดย นายสิริชัยชาญ พักจำารุญ
ภาควิชา สารัตถศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรรณิการ์ สัจกุล
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวิธนา สุวรรณเขตนิกม

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์บัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

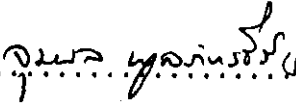

.....ประธานกรรมการ
(สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กรรณิการ์ สัจกุล)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวิธนา สุวรรณเขตนิกม)

.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ประภาศรี สีหอำไพ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ธี ศิริบรรณพิทักษ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. จุมพล พูลภัทรชีวิน)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

สิริชัยชาญ พักจำรูญ : วิวัฒนาการและอนาคตภาพของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทย
(THE EVOLUTION AND SCENARIO OF THE COLLEGES OF DRAMATIC ARTS IN THE THAI ART AND
CULTURE DEVELOPMENT) อ. ที่ปรึกษา: ผศ. ดร. กวรรณิการ์ สังกุล, อ. ที่ปรึกษาร่วม : ผศ. ดร. สุวัฒนา
สุวรรณเขตรนิคม, 391 หน้า. ISBN 974-636-548-7.

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์วิวัฒนาการของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ในช่วง พ.ศ.2477 - 2535
(2) วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ และ (3) เพื่อนำเสนอทางเลือกและอนาคตภาพของวิทยาลัย
นาฏศิลป์ในการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทย วิธีวิจัยประกอบด้วย การศึกษาเชิงประวัติศาสตร์ การศึกษาเอกสาร และการ
สนทนากลุ่ม บุคคลภายในและบุคคลภายนอกวิทยาลัยนาฏศิลป์ จำนวน 10 กลุ่ม

ผลการวิจัย

- (1) ช่วง พ.ศ.2477 - 2535 วิทยาลัยนาฏศิลป์ได้เปลี่ยนแปลงมา 3 ยุค คือ ยุคแรก (พ.ศ.2477 - 2485) เป็น
การปลุกใจให้คนมีความรักชาติ มีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมจนถึงมัธยมปีที่ 8 เพื่อผลิตศิลปินที่มีความรู้ ยุคที่
สอง (พ.ศ.2486 - 2514) เป็นยุคฟื้นฟูศิลปปราสาทนักร มีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับนาฏศิลป์ขั้นต้น ขั้นกลาง และขั้นสูง
เพื่อผลิตศิลปินและครู ยุคที่สาม (พ.ศ.2515 - 2535) เป็นยุคขยายการศึกษาไปสู่ส่วนภูมิภาค
- (2) ในปัจจุบัน พบว่า มีปัญหาในเรื่องของเป้าหมายการศึกษาไม่ชัดเจน คุณภาพการศึกษาและการแสดง
ไม่ได้มาตรฐาน งบประมาณ อาคารสถานที่ อุปกรณ์ บุคลากร ไม่เพียงพอ ขาดนักวิชาการ นักวิจัย การบริหารการจัดการ
ไม่มีประสิทธิภาพ
- (3) ทางเลือกในอนาคตมี 3 ทาง ทางเลือกที่ 1 คือ ขยายหลักสูตรเพื่อยกมาตรฐานวิชาชีพในตลาดงาน
ทางเลือกที่ 2 คือ พัฒนาระบบวิชาการและวิชาชีพด้วยกระบวนการวิจัย ทางเลือกที่ 3 คือ การปฏิรูปทั้งระบบสู่ความเป็นเลิศ
ทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ อนาคตภาพของวิทยาลัยนาฏศิลป์ควรเป็นสถาบันศิลปวัฒนธรรม
แห่งชาติ เพื่อคงความเป็นไทยที่ยั่งยืน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา สารัตถศึกษา
สาขาวิชา วัฒนธรรมศึกษา
ปีการศึกษา 2539

ลายมือชื่อนิติกร *กนก ฟู*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *ปิ่น สุ*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม *สุวัฒนา*

C543488 : MAJOR DEVELOPMENT EDUCATION
KEY WORD: SCENARIO / DEVELOPMENT / COLLEGE OF DRAMATIC ARTS / THAI ART AND CULTURE

SIRICHAICHARN FAHCHUMROON : THE EVOLUTION AND SCENARIO OF THE COLLEGES OF
DRAMATIC ARTS IN THE THAI ART AND CULTURE DEVELOPMENT. THESIS ADVISOR:
ASSIS. PROF. KANNIGA SACHAKUL, Ph.D THESIS CO-ADVISOR: ASSIST. PROF.
SUWATANA SUWANKETNIKOM, Ph.D. 391 PP
ISBN 974-636-548-7

This research aims (1) to analyze the evolution of the Colleges of Dramatic Arts from 1934 to 1992,
(2) to analyze the states and problems of the colleges and (3) to propose future alternatives and a scenario of the colleges
regarding the development of Thai art and culture. The research program composed of a historical study, a documentary
study, and 10 groups of focus group discussion among the staff of the colleges and members of the public.

Findings:

(1) There were three periods of the College of Dramatic Arts. The early period (1939-1942) was marked
by vibrant nationalism. Education from a primary level up to MS.8 was meant to produce educated artists. The second
period (1943-1971) was characterized by the revival of the performing arts of the Royal Court. The dramatic arts in primary,
secondary and advance education were designed to produce performing artists and teachers. The third period (1972-1992)
initiated the nationwide decentralization of the educational system.

(2) The study also reveals that the colleges are now facing a crisis. The goal of the educational system
is not clearly defined. The quality of the dramatic arts education is below desirable standards. Furthermore, appropriate
budget, premises, equipment, personnel and effective management are lacking, not to mention a shortage of scholars
and researchers.

(3) For their future course of action, the Colleges of Dramatic Arts have three alternatives. First, the
colleges can broaden the curricula and programs in order to upgrade professional standards in the career market.
Secondly, the colleges can set a goal to develop both academic and vocational work by means of research promotion.
The third alternative requires a reform of the entire system in order to attain excellence both in terms of academic
discipline and artistic expression with world-wide recognition. As for the scenario, the colleges should serve as a national
institute for art and culture focusing on a sustainable Thai identity.

ภาควิชา... สาขารัตนศึกษา

ลายมือชื่อนิสิต... *ศิริฉา อ.ศิริ*

สาขาวิชา... พัฒนศึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา... *ณัฐพร อ.ณัฐ*

ปีการศึกษา... 2539

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม... *สุวตนา อ.สุว*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยพระบารมีปกเกล้าฯ ข้าพระพุทธเจ้าขอถวายบังคม
แทบฝ่าพระบาท สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ด้วยความสำนึกและซาบซึ้ง
ในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ ที่ทรงมีพระเมตตาเอาพระทัยใส่ในทุกเรื่องตั้งแต่เริ่มเข้า
รับการศึกษามาโดยลำดับและทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนินมาเป็นประธาน
กรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ด้วย สำหรับพระราชดำริและพระราชนิพนธ์ทั้งปวงที่
โปรดเกล้าฯ ข้าพระพุทธเจ้าขอน้อมรับใส่เกล้าฯไว้ตลอดไป

ขอกราบพระบาท หม่อมเจ้าหญิงดวงจิต จิตรพงศ์ และ หม่อมเจ้าหญิงกรนิภา
จิตรพงศ์ ที่ทรงมีพระเมตตา และประทานความรู้ต่อการวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ กับทั้งทรง
สนับสนุนช่วยเหลือในการดำเนินการตลอดมา และขอขอบพระคุณ ม.ร.ว.หญิงเอมจิตร จิตรพงศ์
และ ม.ร.ว.จักรกร จิตรพงศ์ ที่ได้กรุณาจัดการในด้านที่เกี่ยวข้องให้อย่างประทับใจ

บุคคลที่มีส่วนในการปฏิบัติงานครั้งนี้มีจำนวนมาก ขอขอบพระคุณโดยรวม ดังนี้คือ
ท่านอธิบดี รองอธิบดี ผู้อำนวยการสถาบันนาฏดุริยางคศิลป์ รอ.อาวุธ เงินชูกลิ่น และ
หน่วยงานต่าง ๆ ของกรมศิลปากร ครอบครัวบ้านวิจิตรวาทการ ครอบครัวท่านธนิศ อยู่โพธิ์
ครอบครัวท่านอาจารย์มนตรี ตราโมท ศิลปินแห่งชาติ ครูอาวุโส และศิษย์เก่านาฏศิลป์ที่ได้
กรุณาให้สัมภาษณ์ ผู้แทนกลุ่มบุคคลภายนอก ผู้แทนบุคคลภายใน ผู้บริหาร และผู้ร่วมงานของ
วิทยาลัยนาฏศิลป์ทุกแห่ง ท่านผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ ทุกท่าน

ขอขอบคุณ ท่านอธิการบดี ท่านคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ท่านคณบดีคณะครุศาสตร์ หัวหน้า
ภาควิชาสารัตถศึกษา ประธานหลักสูตรพัฒนศึกษา คณาจารย์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ สัจกุล อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา
สุวรรณเขตนิกม อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ กำกับ ดูแล ในการทำ
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างดียิ่ง รวมทั้งขอขอบคุณ อาจารย์บุญช่วย โสวัตร และคณะทำงานทุกคน
ด้วยความจริงใจไว้ ณ โอกาสนี้

สุดท้ายนี้ขอกราบคุณแม่สมจิตต์ พักจำบุญ ที่ให้กำลังใจด้วยความห่วงใยตลอดมา และ
ทุกคนในครอบครัวคงดีใจที่มีส่วนสนับสนุนให้ผู้วิจัยมีความพยายามในการทำวิทยานิพนธ์จนประสบ
ความสำเร็จ

สิริชัยชาญ พักจำบุญ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภูมิ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	12
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	12
1.4 ค่าจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	13
1.5 วิธีดำเนินการวิจัย.....	13
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	13
2 เอกสารและวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง.....	15
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม.....	15
2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเป้าหมายการศึกษา.....	36
2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษา.....	40
2.4 แนวคิดเรื่อง การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม.....	46
2.5 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	49
2.6 การสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับนาฏศิลป์และดนตรี.....	58

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย..... 67
3.1	การศึกษาในเชิงประวัติศาสตร์..... 67
3.1.1	วิธีดำเนินการจัดเก็บข้อมูล..... 68
3.1.2	การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์..... 69
3.2	การศึกษาเพื่อบรรยายสภาพปัจจุบัน..... 70
3.2.1	การศึกษาเอกสาร..... 70
3.2.2	การสัมภาษณ์..... 71
3.3	การสนทนากลุ่ม..... 72
3.3.1	การคัดเลือกผู้เข้ากลุ่มสนทนา..... 72
3.3.2	การดำเนินการจัดเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม..... 74
3.4	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 79
3.5	การตรวจสอบทางเลือกในอนาคต..... 80
3.6	การสรุปผลทางเลือกในอนาคตและการสร้างอนาคตภาพ..... 81
4	วิวัฒนาการของการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทยและพัฒนาการ
	การจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์..... 82
4.1	การสืบทอดศิลปวัฒนธรรมไทยทางด้านนาฏศิลป์และดนตรี..... 82
4.2	แนวคิดในการจัดตั้งโรงเรียนนาฏดุริยางคศาสตร์..... 94
4.2.1	การวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของโรงเรียนนาฏดุริยางคศาสตร์... 96
4.2.2	แนวคิดของหลวงวิจิตรวาทการในการวางหลักสูตรของ โรงเรียนนาฏดุริยางคศาสตร์..... 101
4.2.3	การจัดการศึกษาของโรงเรียนนาฏดุริยางคศาสตร์..... 103
4.2.4	ผลผลิตที่ได้รับในการจัดการเรียนการสอนของ โรงเรียนนาฏดุริยางคศาสตร์..... 112
4.2.5	ปัญหาและอุปสรรคในการจัดตั้งโรงเรียนนาฏดุริยางคศาสตร์. 114

บทที่	หน้า
4.3 จากโรงเรียนนาฏดุริยางคศาสตร์สู่โรงเรียนศิลปากร (พ.ศ.2478)..	117
4.3.1 โรงเรียนศิลปากร แผนกนาฏดุริยางค์.....	120
4.4 จากโรงเรียนศิลปากรสู่โรงเรียนนาฏศิลป์ (พ.ศ.2486-2514).....	142
4.4.1 โรงเรียนนาฏศิลป์ กรมศิลปากร.....	142
4.4.2 โรงเรียนนาฏศิลป์ ภายใต้แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2494).....	145
4.4.3 กรมศิลปากร ระยะที่ 2 พ.ศ.2485-2498.....	149
4.4.4 ขั้นตอนในการฟื้นฟูนาฏศิลป์และดนตรีไทย (พ.ศ.2485-2498).....	152
4.4.5 การเผยแพร่นาฏศิลป์และดนตรี พ.ศ.2490.....	156
4.4.6 รูปแบบของการเผยแพร่นาฏศิลป์ และดุริยางคศิลป์ (พ.ศ.2491-2492).....	164
4.4.7 โรงเรียนนาฏศิลป์ กรมศิลปากร (พ.ศ.2497-2504).....	180
4.4.8 โรงเรียนนาฏศิลป์ พ.ศ.2502.....	183
4.4.9 โรงเรียนนาฏศิลป์ในช่วงแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2503.....	187
4.5 วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร (พ.ศ.2515-2539).....	193
4.6 สรุปผลการวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร.....	202
5.5 สภาพปัจจุบันและปัญหาของวิทยาลัยนาฏศิลป์.....	206
5.1 สถานภาพของหน่วยงาน.....	206
5.2 ระบบการจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในปัจจุบัน.....	208
5.2.1 เป้าหมายในการจัดการศึกษา.....	208
5.2.2 กระบวนการจัดการศึกษา.....	209
5.2.2.1 หลักสูตรของวิทยาลัยนาฏศิลป์.....	209

บทที่	หน้า
5.2.2.2 การบริหาร บุคลากร, งบประมาณ และ อาคารสถานที่.....	215
5.2.2.3 กระบวนการเรียนการสอน.....	223
5.2.3 ผลผลิตของการจัดการศึกษา.....	241
5.3 สรุปสภาพปัจจุบันและปัญหาของวิทยาลัยนาฏศิลป์.....	244
5.3.1 ปัญหาคุณภาพการศึกษา.....	244
5.3.2 งบประมาณของรัฐไม่เอื้อที่จะพัฒนานาฏศิลป์และดนตรี.....	245
5.3.3 วิฤติการณ์การขาดแคลนนักวิชาการ สาขานาฏศิลป์และดนตรี.....	247
5.3.4 วิฤติการณ์ของระบบบริหาร.....	247
6 ทางเลือกในอนาคตของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในการพัฒนาศิลปวัฒนธรรมไทย.....	249
6.1 ผลของการวิเคราะห์ข้อมูลการมองอนาคตของวิทยาลัยนาฏศิลป์ จากการสนทนากลุ่ม.....	249
6.1.1 เป้าหมายในอนาคต.....	249
6.1.2 กระบวนการ.....	252
6.1.3 ผลผลิต.....	267
6.2 ทางเลือกในอนาคตของวิทยาลัยนาฏศิลป์.....	270
6.2.1 ทางเลือกที่ 1 : ขยายสาขาวิชาเพื่อยกมาตรฐานวิชาชีพ ในตลาดงาน.....	270
6.2.2 ทางเลือกที่ 2 : สู่สถาบันวิจัยเพื่ออนุรักษ์และพัฒนา องค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมไทย.....	274
6.2.3 ทางเลือกที่ 3 : ปฏิรูประบบสู่ความเป็นไทยที่ยั่งยืน.....	277
6.3 ความคิดเห็นของคณะผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิต่อทางเลือก ในอนาคต.....	279

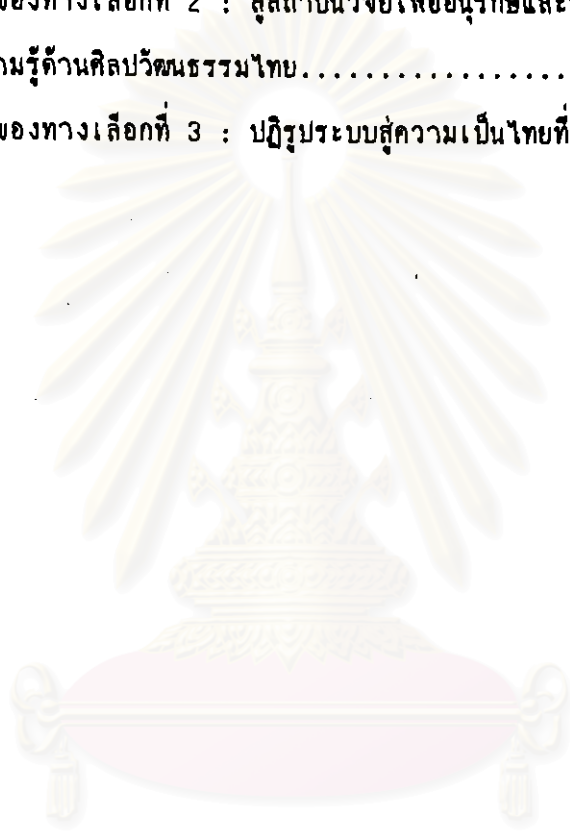
บทที่	หน้า
7 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	282
7.1 สรุปผลการวิจัย.....	283
7.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	293
7.3 ข้อเสนอแนะ.....	316
รายการอ้างอิง.....	317
ภาคผนวก.....	340
ภาคผนวก ก.....	341
ภาคผนวก ข.....	358
ภาคผนวก ค.....	365
ประวัติผู้เขียน.....	392

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนสมาชิกและลักษณะของกลุ่มสนทนาจำแนกตามภูมิภาค และสถานภาพของผู้ร่วมสนทนา.....	73
2 กำหนดการปฏิบัติงานการสนทนากลุ่ม.....	76
3 รายนามครูโขน ละคร และผู้ศึกษาวิชาศิลปะบางคน ในกองโขนและ ละคร กรมมหรสพ รัชกาลที่ 7 พร้อมทั้งตำแหน่งและอัตราเงินเดือน.....	127
4 เปรียบเทียบโครงสร้างหลักสูตรนาฏศิลป์ขั้นต้นกับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น...	211
5 เปรียบเทียบโครงสร้างหลักสูตรนาฏศิลป์ชั้นกลางกับหลักสูตรมัธยมศึกษา ตอนปลาย.....	212
6 วุฒิการศึกษาสูงสุดของผู้บริหารวิทยาลัยนาฏศิลป์.....	216
7 จำนวนข้าราชการครู จำแนกตามรายวิชาเอก ประจำปีการศึกษา 2539 ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ในสังกัดกรมศิลปากร.....	219
8 จำนวนและวุฒิการศึกษาของข้าราชการครูในวิทยาลัยนาฏศิลป์ จำแนกตาม วุฒิการศึกษา.....	220
9 รายวิชาและ เวลาสอนของครูดนตรี.....	228
10 รายวิชาและ เวลาสอนของครูนาฏศิลป์.....	229
11 การจัดการแสดงของกรมศิลปากร พ.ศ. 2493-2528.....	231
12 ตารางเรียนของนักเรียนในระดับนาฏศิลป์ขั้นต้น ชั้นกลาง และชั้นสูง.....	236
13 ตัวอย่างการจัดการแสดงที่เป็นลักษณะวิหิตทัศนาศนา.....	237
14 จำนวนกิจกรรมการแสดงของแต่ละวิทยาลัย.....	239
15 จำนวนนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาในระดับนาฏศิลป์ชั้นกลางปีที่ 3 และ จำนวนนักเรียนที่ศึกษาต่อในระดับชั้นสูงปีที่ 1 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2535-2539.....	243

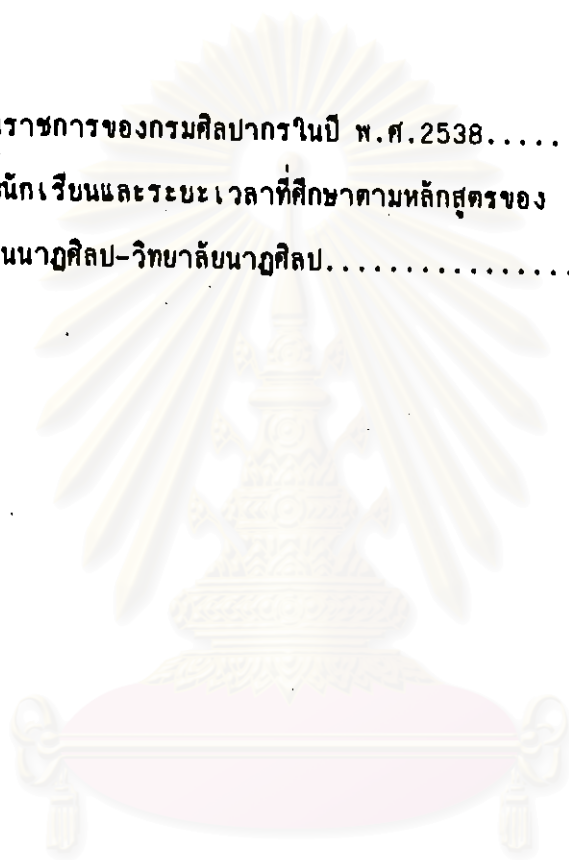
16	สาระสำคัญของทางเลือกที่ 1 : ขยายสาขาวิชาเพื่อยกมาตรฐานวิชาชีพ ในตลาดงาน.....	273
17	สาระสำคัญของทางเลือกที่ 2 : สู่สถาบันวิจัยเพื่ออนุรักษ์และพัฒนา องค์ความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมไทย.....	276
18	สาระสำคัญของทางเลือกที่ 3 : ปฏิรูประบบสู่ความเป็นไทยที่ยั่งยืน.....	278

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	การแบ่งส่วนราชการของกรมศิลปากรในปี พ.ศ.2538.....	207
2	ระดับการรับนักเรียนและระยะเวลาที่ศึกษาตามหลักสูตรของ โรงเรียนนาฏศิลป์-วิทยาลัยนาฏศิลป์.....	225

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย